

На основу члана 21. став 1. Закона о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003 и 55/2004), а у вези с чланом 38. Закона о девизном пословању ("Службени гласник РС", бр. 62/2006), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О НАЧИНУ ОБАВЉАЊА ПОСЛОВА У ВЕЗИ СА ЕФЕКТИВНИМ
СТРАНИМ НОВЦЕМ ИЗМЕЂУ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ И БАНАКА

1. Овом одлуком уређује се начин на који Народна банка Србије обавља с банкама послове у вези са ефективним страним новцем – папирним новцем (у даљем тексту: ефектива).

Банком, у смислу ове одлуке, сматра се банка из члана 2. став 3. Закона о девизном пословању.

2. Пословима из тачке 1. ове одлуке сматрају се:

- 1) замена ефикативности за девизе у истој валути,
- 2) замена девиза за ефикативу у истој валути,
- 3) замена ефикативности у једној валути за ефикативу у другој валути,
- 4) замена ефикативности у једној валути за девизе у другој валути,
- 5) замена девиза у једној валути за ефикативу у другој валути,
- 6) замена оштећене и ваноптицајне ефикативности за оптицајну ефикативу.

Ефикативом и девизама из става 1. ове тачке сматрају се евро (EUR), швајцарски франак (CHF) и амерички долар (USD).

Народна банка Србије је дужна да банкама достави Стандардне инструкције за плаћање.

Народна банка Србије прима ефикативу као оптицајну по пословима из става 1, одредбе под 1, 3 и 4, ове тачке, односно као ваноптицајну или оштећену по послу из одредбе под 6 тог става (у даљем тексту: категорија ефикативности).

Ваноптицајна ефикатива која је истовремено и оштећена сматра се, у смислу ове одлуке, ваноптицајном ефикативом.

Оштећеном ефективом, у смислу ове одлуке, сматра се ефектива из тачке 23. ове одлуке.

3. Послови из тачке 2. став 1, одредбе од 1 до 5, ове одлуке – врше се за трансакције чија вредност износи најмање 10.000 евра (противвредност у другој валути) предате ефективе, односно уплаћених девиза на девизни рачун Народне банке Србије код стране банке, при чему је минимално паковање предате ефективе пакет новчаница (100 комада).

Посао из тачке 2. став 1, одредба под 6, ове одлуке врши се за трансакције у којима је минимално паковање предате ефективе пакет новчаница (100 комада).

4. За замену ефективе, односно девиза по пословима из тачке 2. став 1. ове одлуке, банка подноси писмени захтев (у даљем тексту: захтев) Народној банци Србије – Сектору за послове трезора (у даљем тексту: Сектор) (Прилог 1), и то посебан захтев за сваку врсту посла – сваког радног дана од 8.30 до 15.00 часова. Ако банка захтев поднесе после 15.00 часова, сматраће се да захтев није ни поднет.

У односу на датум, односно дан подношења захтева – банка своју обавезу може извршити истог датума, односно дана или у један од наредна два радна дана. У супротном, сматраће се да захтев није поднет.

Ако захтев, као место предаје, односно преузимања ефективе, садржи називе више филијала Народне банке Србије (у даљем тексту: филијале) – датум предаје, односно преузимања ефективе мора бити исти.

5. Захтев се доставља на начин прописан упутством Народне банке Србије којим се уређује електронско достављање података Народној банци Србије, а може се доставити и факсом или мејлом у случају прекида рада електронског система.

Банка је дужна да захтев достави и у оригиналу, најкасније у року од три дана од дана кад је захтев поднет.

Захтев мора потписати законски представник и заступник банке, односно лице које је за то овлашћено (у даљем тексту: одговорно лице у банци), а мора садржати и печат банке.

Захтев не могу подносити организациони делови банке.

6. Захтев по пословима из тачке 2. став 1, одредбе под 1 и 4, ове одлуке садржи пословно име и седиште банке, порески идентификациони број банке, број и датум подношења захтева, врсту посла, место и датум предаје ефективе, врсту и износ ефективе која се предаје, врсту и износ девиза, инструкцију за одобрење девизног рачуна банке код кореспондентске банке у иностранству (у даљем тексту: страна банка) и податке о особи за контакт (број телефона и факса).

Захтев по пословима из тачке 2. став 1, одредбе под 2 и 5, ове одлуке садржи пословно име и седиште банке, порески идентификациони број банке, број и датум подношења захтева, врсту посла, врсту и износ ефективе која се преузима и место преузимања, врсту и износ девиза које ће банка одобрити на рачун Народне банке Србије код стране банке, као и податке о особи за контакт (број телефона и факса).

Захтев по пословима из тачке 2. став 1, одредбе под 3 и 6, ове одлуке садржи пословно име и седиште банке, порески идентификациони број банке, број и датум подношења захтева, врсту посла, место и датум предаје, односно преузимања ефективе, врсту и износ те ефективе, као и податке о особи за контакт (број телефона и факса).

7. Сектор истог радног дана кад је поднет захтев обавештава банку да ли прихвата извршење посла, а обавештава је и о датуму исплате ефективе за послове за које је предвиђена исплата ефективе.

Обавештење из става 1. ове тачке доставља се на начин прописан тачком 5. став 1. ове одлуке, као и у оригиналу.

8. Ако Сектор прихвати извршење посла, банка је дужна да преда ефективу или одобри девизе на рачун Народне банке Србије код стране банке у року из тачке 4. став 2. ове одлуке.

Ако Сектор не прихвати извршење посла – о томе обавештава банку у року и на начин из тачке 7. ове одлуке.

9. Ефективу по пословима из тачке 2. став 1, одредбе под 1, 3, 4 и 6, ове одлуке Народна банка Србије прима, односно ефективу из одредаба под 2, 3, 5 и 6 тог става исплаћује у филијалама (Прилог 2) – сваког радног дана од 9.00 до 15.30 часова.

10. Банка је дужна да Сектору достави списак лица у банци која су овлашћена да предају, односно преузимају ефективу (у даљем тексту: овлашћена лица банке), с депонованим потписима и подацима о имену, презимену и јединственом матичном броју грађана за та лица. Овај списак мора бити оверен печатом и мора га потписати одговорно лице у банци.

Банка је дужна да, истовремено с достављањем списка из става 1. ове тачке, Сектору електронски достави (на компакт-диску, мејлом на адресу ovlascena.lica@nbs.rs или на други начин) следеће податке о овлашћеним лицима банке: име и презиме, јединствени матични број грађана, фотографију и депоновани потпис.

11. Овлашћено лице банке мора имати код себе овлашћење банке за предају, односно преузимање ефективе (у даљем тексту: посебно овлашћење), као и личну карту или пасош (у даљем тексту: лична исправа), ради идентификације. Посебно овлашћење мора садржати име и презиме овлашћеног лица банке, број његове личне исправе и јединствени матични број грађана, врсту и износ ефективе коју предаје, односно преузима, потпис одговорног лица у банци и печат банке.

Овлашћено лице банке дужно је да, приликом предаје, односно преузимања ефективе, посебно овлашћење преда запосленом у Народној банци Србије који је овлашћен да предаје, односно преузима ефективу (у даљем тексту: овлашћено лице Народне банке Србије) и да му дâ на увид личну исправу. У супротном, Народна банка Србије неће извршити преузимање, односно предају ефективе.

О промени овлашћених лица банке, банка је дужна да обавести Сектор, на начин прописан тачком 10. ове одлуке, и то три радна дана пре предаје, односно преузимања ефективе.

12. Банка је дужна да, водећи рачуна о томе да лице новчанице буде окренуто према горе, ефективу коју предаје Народној банци Србије пакује по врстама, апоенима и категорији – у пакете од по 100 комада новчаница, на које се ставља карика за паковање новчаница. Ови пакети пакују се у свежњеве од по 1.000 комада новчаница (10 пакета исте врсте, апоена и категорије ефективе).

Свежањ се пакује машином за везивање (унакрсно, траком за везивање новца) или вакуумирањем.

Новчанице исте врсте, апоена и категорије ефективе чији је број мањи од 100 комада (у даљем тексту: рестл), банка пакује на начин

предвиђен за паковање пакета – и то искључиво за предају Народној банци Србије по основима утврђеним у тачки 30. ове одлуке.

Карика за паковање новчаница мора да садржи пословно име и седиште банке, назив организационог дела банке у коме је пакована ефектива, врсту и категорију ефективе, апоене, број комада и износ, датум паковања и потписе бројача. Исправљање података на карици за паковање новчаница није дозвољено.

13. Ефективу упаковану на начин утврђен у тачки 12. ове одлуке банка ставља у аманете тако да буде безбедна, а ако је потребно везивати аманет – користи се искључиво сигурносна веза. На аманету (сигурносна кеса, кутија и сл.), односно сигурносној вези (ако је аманет везиван) мора бити уписан серијски број паковања, и то у бар-кôду стандарда CODE 128 (у даљем тексту: бар-кôд). Прва три карактера бар-кôда морају означавати шифру банке која предаје ефективу, а наредних десет – непоновљиви број са аманета (сигурносна кеса, кутија и сл.), односно са сигурносне везе. Шифре банака дате су у Прилогу 2а, који је одштампан уз ову одлуку и њен је саставни део.

Аманет садржи једну врсту и категорију ефективе а исте или различите апоене ефективе.

14. Народна банка Србије прима ефективу паковану у аманете на начин утврђен у тачки 13. ове одлуке.

Народна банка Србије неће примати ефективу која није пакована на начин из става 1. ове тачке, као ни ефективу коју је паковала друга банка.

15. Приликом предаје ефективе, банка предаје и спецификацију (Прилог 3), коју сачињава посебно за сваку врсту и категорију ефективе. Спецификација предате ефективе садржи: пословно име и седиште банке и назив организационог дела банке који предаје ефективу, број и датум спецификације, број и датум захтева, односно дописа из тачке 30. ове одлуке, врсту и категорију ефективе, апоене, број комада, износ по апоенима и укупан износ, број сигурносне везе, односно серијски број сигурносне кесе, име, презиме и потпис овлашћеног лица банке, као и изјаву банке да је сагласна да, у року од осам радних дана од дана пријема обавештења из тач. 17. и 18. ове одлуке, односно извештаја о експертизи лажног новца (у даљем тексту: извештај о експертизи), надокнади разлике (мањак и фалсификат) које Народна банка Србије утврди при преради ефективе, као и потпис одговорног лица у банци и печат банке.

Спецификација из става 1. ове тачке од 1. априла 2010. године, поред елемената наведених у том ставу, треба да садржи и спецификацију за свако паковање предате ефективе.

Банка спецификацију из става 1. ове тачке израђује у три примерка, од којих један ставља у аманет, а два предаје овлашћеном лицу Народне банке Србије.

16. При преузимању ефективе, овлашћено лице Народне банке Србије проверава нумеричку ознаку с бар-кода с паковања тако што је упоређује са спецификацијом предате ефективе, и на примерцима те спецификације (два примерка) потписом и печатом потврђује да су подаци с бар-кода и из спецификације идентични. Ако овлашћено лице Народне банке Србије утврди да ови подаци нису идентични, неће примити ефективу.

Овлашћено лице Народне банке Србије, уз спецификацију из става 1. ове тачке, овлашћеном лицу банке предаје и спецификацију примљених аманета (у даљем тексту: спецификација), која се израђује у два примерка и нарочито садржи: назив филијале у којој се прима ефектива, датум пријема ефективе, број спецификације, укупан износ са спецификације, врсту и категорију примљене ефективе, као и апоен/е и број комада новчаница, износ по апоену, укупан износ по аманету, редни број аманета, печат Народне банке Србије, као и потпис овлашћеног лица Народне банке Србије. Овлашћено лице Народне банке Србије примерак спецификације предаје овлашћеном лицу банке, које њен пријем потврђује својим потписом.

17. Кад Народна банка Србије при преради ефективе примљене у складу са овом одлуком утврди разлике (мањак или вишак) – сачињава о томе обавештење (у даљем тексту: обавештење о утврђеној разлици), које нарочито садржи: број и датум обавештења, назив филијале у којој је вршена обрада ефективе, пословно име банке, датум предаје ефективе, број документа уплате и редни број аманета, врсту, категорију и износ предате ефективе, износ утврђеног мањка или вишка и друге податке.

Обавештење о утврђеној разлици, Народна банка Србије доставља банкама на начин прописан упутством из тачке 5. став 1. ове одлуке, а може га доставити и у писменој форми у случају прекида рада електронског система.

18. Банка је дужна да, у року од осам радних дана од дана пријема обавештења о утврђеној разлици, односно извештаја о експертизи,

Народној банци Србије надокнади разлику утврђену по основу мањка, односно фалсификата – у истој врсти ефективе.

Предаја ефективе у смислу става 1. ове тачке врши се у месту где је банка предала аманет у коме је утврђена разлика.

Народна банка Србије је дужна да, у року од осам радних дана од дана достављања обавештења о утврђеној разлици, износ утврђеног вишка преда банци – у истој врсти ефективе, у месту где је банка предала аманет.

19. На захтев банке (Прилог 1), Народна банка Србије извршиће прераду ефективе у присуству овлашћених лица банке.

21. Овлашћено лице банке својим потписом у књизи исплата и у потврди о примопредаји ефективе (Прилог 4) потврђује исправност преузете ефективе. Ова потврда нарочито садржи: број потврде и датум издавања, пословно име и седиште банке и назив организационог дела банке којој се предаје ефектива, врсту и износ ефективе, датум примопредаје ефективе, број и датум захтева банке, име и презиме овлашћеног лица Народне банке Србије и име и презиме овлашћеног лица банке, као и потписе ових лица, те печат Народне банке Србије.

Потврда из става 1. ове тачке сачињава се у два примерка, од којих се један предаје овлашћеном лицу банке, а други задржава Народна банка Србије. После потписивања овлашћеног лица банке у књизи исплата и у овој потврди – Народна банка Србије неће прихватати рекламације банке за исплаћену ефективу.

У случају да овлашћено лице банке, пре преузимања ефективе из става 1. ове тачке, затражи да провери исправност те ефективе (провера аутентичности, врсте и категорије ефективе, апоена и бројне тачности) – та провера се врши у присуству овлашћеног лица Народне банке Србије.

22. Народна банка Србије одобрава девизни рачун банке код стране банке, односно врши исплату ефективе – најкасније у року од два радна дана од дана пријема ефективе у Народној банци Србије, односно од дана одобрења девизног рачуна Народне банке Србије код стране банке.

23. Народна банка Србије прима од банке оштећену ефективу према следећем критеријумима:

- 1) ако није фалсификована;

2) ако су у питању ваноптицајне новчанице чији рок замене није истекао;

3) ако поднети део новчанице, или више делова који несумњиво потичу од исте новчанице, износи најмање 55% њене површине а при том на том делу постоји бар један заштитни елемент који је видљив (нпр. водени жиг, магнетна заштита, обојена влакна, сигурносна нит) или бар једно од обележја аутентичности (нпр. пословно име банке, серијски број, вредност новчанице исказана словима и бројевима, главни мотиви), при чему се оштећеном новчаницом не сматра новчаница којој недостаје део чија је површина мања или једнака 10 мм² под условом да није оштећена на други начин описан у овој одредби;

4) ако је зацепљена, с тим да је то зацепљење веће од 10 мм;

5) ако је цела исцепана на два или више делова и при том се поуздано може утврдити да су то делови исте новчанице;

6) ако је залепљена лепљивом траком а та трака прелази величину 10 X10 мм;

7) ако је дуго у оптицају и, услед честог коришћења, похабана (мека), с тим да су заштитни елементи, као и обележја аутентичности, видљиви и могу се проверити;

8) ако је исписана или исцртана, поливена мастилом, бојом слабог интензитета или уљем, с тим да је укупно оштећење веће од 2% површине исправне новчанице а при том на новчаници постоји бар један заштитни елемент који је видљив (нпр. водени жиг, магнетна заштита, обојена влакна, сигурносна нит, микротекст), односно бар једно од обележја аутентичности (нпр. назив банке, серијски број, вредност новчанице исказана словима и бројевима, главни мотиви);

9) ако није умрљана јаком бојом (ALERT COLOUR) којом се врши хемијска заштита новчаница у транспорту, односно којом се новчанице боје у случају насилног отварања паковања новца.

Степен оштећења новчанице утврђује се употребом шаблона за мерење (мера) израђеног од провидног материјала (мера одговара површини исправне новчанице). Мера је подељена на 100 једнаких правоугаоника, а један правоугаоник одговара једном проценту (1%) површине целе новчанице. При утврђивању степена оштећења новчанице мером узимају се у обзиром сви потпуно или делимично оштећени, односно неиспуњени правоугаоници.

24. Као оптицајну ефективу Народна банка Србије прима од банке и ефективу која се повлачи из оптицаја – најкасније 60 дана пре дана повлачења те ефикативности из оптицаја.

Народна банка Србије прима од банке ваноптицајну ефективу најкасније 60 дана пре истека рока за њену замену.

Рокове из ст. 1. и 2. ове тачке Народна банка Србије рачуна према актима банке емитента о повлачењу ефективе из оптицаја, односно према крајњем року замене ефективе.

25. Народна банка Србије, поред послова из тачке 2. ове одлуке, и то само за банке које имају више уговора о обављању мењачких послова закључених са овлашћеним мењачима који мењачке послове обављају на територији седишта банке и више ових уговора закључених са овлашћеним мењачима који мењачке послове обављају ван те територије, обавља и следеће послове:

1) замену ефективе (оптицајне, ванооптицајне и оштећене) за девизе у истој валути – за следеће врсте валута:

- аустралијски долар (AUD),
- канадски долар (CAD),
- данску круну (DKK),
- јапански јен (JPY),
- норвешку круну (NOK),
- шведску круну (SEK),
- фунту стерлинга (GBP);

2) замену ефективе (оптицајне, ванооптицајне и оштећене) у једној валути за девизе у другој валути (искључиво у евро), за следеће врсте валута:

- кувајтски динар (KWD),
- хрватску куну (HRK),
- чешку круну (CZK),
- мађарску форинту (HUF),
- конвертибилну марку (BAM),
- пољски злот (PLN).

26. Народна банка Србије прима од банака ефективу из тачке 25. ове одлуке према следећој динамици:

- недељно, сваке среде и четвртка – оптицајну ефективу спаковану у свежњеве (1.000 комада);
- тромесечно, сваке последње среде и четвртка у месецу – оптицајне, ванооптицајне и оштећене новчанице ефективе спаковане у свежњеве (1.000 комада) или пакете (100 комада).

27. Банка ефективу из тачке 25. ове одлуке пакује у складу с тачком 12, ст. 1, 2. и 4, те одлуке и предаје је Народној банци Србије вакуумирану у фолији или у сигурносној кеси. Фолија или сигурносна

кеса може садржати више пакета новчаница исте врсте и категорије ефективе а различитих апоена те ефективе. На фолији или сигурносној кеси мора бити уписан бар-код. Прва три карактера бар-кода морају означавати шифру банке која предаје ефективу, а наредних десет – непоновљиви број с фолије, односно сигурносне кесе (Прилог 2а).

При предаји ефективе из ове тачке, банка предаје и спецификацију предате ефективе с текстом изјаве да је банка сагласна да, у року од осам радних дана од дана пријема обавештења о утврђеној разлици, односно о фалсификованим новчаницама које је утврдила страна банка, надокнади разлику (мањак), односно износ фалсификоване новчанице.

При преузимању ефективе из ове тачке, овлашћено лице Народне банке Србије проверава да ли је ефектива упакована на начин из те тачке, а нумеричку ознаку с бар-кода с паковања упоређује са спецификацијом предате ефективе, па ако утврди да је банка поступила на прописан начин – потписује и оверава ту спецификацију, при чему један њен примерак предаје овлашћеном лицу банке, а други задржава. Овлашћено лице Народне банке Србије неће примити ефективу која није прописно упакована и чији подаци с нумеричке ознаке и из наведене спецификације нису идентични.

28. Ако од стране банке прими обавештење да је у пошиљци утврђена разлика (мањак или вишак) или је утврђена фалсификована новчаница ефективе – Народна банка Србије о томе обавештава банку. Ово обавештење нарочито садржи: број и датум обавештења, назив стране банке која је утврдила мањак/вишак или фалсификовану новчаницу, износ утврђеног мањка/вишка и износ утврђеног фалсификата (с назначеним серијским бројевима новчаница) по врстама и категоријама ефективе, остале податке о утврђеном мањку/вишку, односно фалсификату, као и друге податке. У случају утврђивања мањка у овој пошиљци или фалсификата новчанице, банка је дужна да, у року од осам радних дана од дана пријема тог обавештења, на рачун Народне банке Србије код стране банке уплати разлику утврђеног мањка или фалсификата, и то у истој врсти валуте или одговарајући износ прерачунат у евре применом средњих курсева из курсне листе Народне банке Србије који важе на дан уплате, као и да доказ о томе достави Сектору. У случају утврђивања вишка у тој пошиљци, Народна банка Србије ће, за износ вишка, одобрити банци њен девизни рачун у року од осам радних дана од дана пријема обавештења банке које садржи инструкцију о одобрењу девизног рачуна код стране банке, по цени (по валутама) коју Народна банка Србије постиже на иностраном тржишту при продаји ефективе.

Обавештење из ове тачке доставља се банкама на начин из тачке 17. став 2. ове одлуке.

29. По пословима из тачке 2, одредбе под 1, 2 и 6, ове одлуке, накнаде се обрачунавају и наплаћују у складу са одлуком којом се утврђује јединствена тарифа по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге.

По пословима из тачке 2, одредбе под 3, 4 и 5, ове одлуке примењују се купопродајни курсеви за ефективу, односно за девизе који важе на дан предаје ефикативне, односно на дан одобрења девизног рачуна Народне банке Србије у иностранству.

По пословима из тачке 25. ове одлуке примењују се цене (по валутама) које Народна банка Србије постиже при продаји ефикативне на иностраном тржишту и које објављује на својој Интернет страници.

30. Народна банка Србије прима ефикативу од банака и по основима утврђеним законом и другим прописом (донације, хуманитарна помоћ и др.) – уз допис који банка прилаже (Прилог 5), а који садржи следеће елементе: пословно име и седиште банке, порески идентификациони број банке, број и датум подношења дописа, врсту посла, назив закона и другог прописа у коме је утврђен овај основ, врсту и износ ефикативне која се предаје, број рачуна банке с позивом на број, податке о особи за контакт (број телефона и факса), а динарску противвредност ове ефикативне одобрава у корист рачуна банке.

Допис из става 1. ове тачке мора потписати одговорно лице у банци, а мора садржати и печат банке.

Ефикативом из става 1. ове тачке сматрају се оптицајне новчанице евра (EUR), швајцарског франка (CHF) и америчког долара (USD).

На паковање и предају ефикативне из ове тачке примењују се одредбе тач. од 9. до 20. ове одлуке.

31. Прилози из ове одлуке одштампани су уз ту одлуку и њен су саставни део.

32. Даном ступању на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о начину обављања послова у вези са ефикативним страним новцем између Народне банке Србије и банака ("Службени гласник РС", бр. 116/2008.)

33. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику РС".

О. бр. 28
14. априла 2009. године

Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Београд

Радован Јелашић, с.р.